

MEGEMLEKÉZÉSEK

MUZAFFER SENYÜREK

(1915–1961.)

1961 szeptemberében Törökországból tragikus repülőszerencsétlenségről érkezett hír. Az első tudósítások arról tájékoztattak, hogy a katasztrófa során a heidelbergi Ős-történeti Intézet professzorai és munkatársai veszítették életüket. Nem sokkal ezután érkezett az a szomorú közlés is, hogy a tudós csoport török vezetője, MUZAFFER SENYÜREK professzor is ez alkalommal veszítette életét. Az egyetemes és a török antropológia egyaránt súlyos veszteséget szenvedett Muzaffer Senyürek halálával. A veszteség kettős. Egyfelől Muzaffer

Senyürek személyében korunk egyik kiváló antropológusát veszítettük el és másfelől életének delén, alkotó munkaejének teljében ragadta el a halál, számos folyamatban volt kutatás és tanulmányainak megírása közben.

1915. március 2-án Szmírnában született s ugyanott végezte középiskolai tanulmányait. Egyetemi tanulmányait az isztambuli egyetem orvoskarán kezdte meg. Első szigorlatainak kitűnő eredményei alapján a török állam ösztöndíjasaként további tanulmányait az észak-amerikai Egyesült Államokban folytatta. Előbb a Cornell Egyetemen angol nyelvet tanult, majd a *Harvard Egyetemen* 1934-ben folytatja megkezdett tanulmányait. 1939-ben szerzi meg diplomáját (M. A. és Ph. D.). Fizikai antropológiai munkásságát E. Hooton professzor mellett kezdte meg. Törökországba történt visszatérése után az ankarai egyetemen előbb tanársegéd, majd 1940-ben docens, 1950-ben már egyetemi tanár volt; 1958-ban nevezték ki egyetemi tanszékvezető professzornak.

Tanulmányainak kezdetén a fosszilis és recens főemlősök fogzatának antropológiai kérdéseivel foglalkozik. Majd nagyobb tanulmányban dolgozta fel a tangeri ősemberi állkapcsot. Az észak-amerikai Egyesült Államok részéről történt meghívás alapján 1946 és 1947-ben tanulmányutat tesz az Egyesült Államokban, amikor is a fosszilis primatesek összehasonlító fogazati vizsgálatait végzi a különböző egyetemi és múzeumi gyűjteményekben. 1952-ben a *Wenner—Gren Alapítvány* ösztöndíjával New York-ban a Natural History Múzeumban folytat paleontológiai tanulmányokat, figyelmét elsősorban is a denticióra irányítva. 1958-ban Bagdadban, a shanidar-i gyermekcsontváz leletén végez kutatásokat. Erről írt terjedelmes monográfiája különösen értékes.

Széleskörű tudományos munkássága eredményeként jelennek meg a török *Belleten* című folyóiratban és más nemzetközi szakfolyóiratokban Anatólia neolitikori, aeneolitikori és rézkori embertani leletegyütteseiről írt tanulmányai. A feltárt rézkori sorozatokon elsők között kezd történeti demográfiai vizsgálatokat. E kérdések kidolgozásához is modern biológiai szemlélettel fogott s az általa Anatólia őskori populációira szolgáltatott emberi élettartam adatok, ma is a legmegbízhatóbbak. Katonai szolgálata alatt a II. világháború idején szabad idejében a jelenkori népe sségre vonatkozóan végzett értékes kutatásokat. Közvetlen halála előtti időben készítette elő megjelenésre Ázsia ragadozóira, valamint a főemlősökre vonatkozó monográfiáit.

80 megjelent tanulmánya önmagában is képet ad gazdag kutató munkájának eredményéről. Kutató munkássága mellett élénk tevékenységet fejtett ki a török tudományos életben, különösen annak szervezési feladataiban. 5 éven át, haláláig az ankarai egyetem szenátora. 1960—61. évben az ankarai egyetem természet- és földrajztudományi karának dékánja volt. Mint az UNESCO törökországi nemzeti bizottságának tagja, 1954—55. években nagy energiával szervezi a fiatal török kutatók külföldi tanulmányútjait.

Megemlékezésünk MUZAFFER SENYÜREK-ről nem volna teljes, ha róla mint emberről is nem tennék említést. Intézetében tudományán kívül hallgatóinak és munkatársainak élt. Személyében növendékei nemcsak a professzort tisztelték, aki tanít, tanácsot ad, irányt szab kutató munkájuknak, hanem a szeretetteljes apát. Segítésre mindenkor kész atyja és vezetője volt növendékeinek. Szerényen és sokak által nem tudottan fordult a szegénysorsú növendékei felé. A tehetséges növendékeknek nem egy esetben saját anyagi áldozatvállalásával tette lehetővé munkáik végzését.

Széles látókörű, modern szemléletű tudóst és igaz embert vesztett benne a török antropológia és mindannyian. Emlékét a magyar antropológusok is kegyelettel őrzik meg.

NEMESKÉRI JÁNOS